Μπακόλας, Νίκος (Θεσσαλονίκη, 1927). Πεζογράφος και κριτικός θεάτρου. Σπούδασε μαθηματικά στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης αλλά επαγγελματικά ασχολήθηκε κυρίως με τη δημοσιογραφία. Από το 1952 έχει εργαστεί κατά καιρούς ως συντάκτης σε όλες σχεδόν τις ημερήσιες εφημερίδες της Θεσσαλονίκης και ως συνεργάτης και κατόπιν αρχισυντάκτης της εβδομαδιαίας εφημερίδας *Δράσις*. Κριτική θεάτρου γράφει από το 1958. Διετέλεσε επίσης πρόεδρος της καλλιτεχνικής επιτροπής (1974 – 75), εισηγητής δραματολογίου (1977 – 80) και καλλιτεχνικός διευθυντής (1980 – 82) του Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος.

Ως πεζογράφος πρωτοεμφανίστηκε με δημοσιεύσεις διηγημάτων το 1955. Το πρώτο του βιβλίο, η νουβέλα *Μην κλαίς, αγαπημένη*, κυκλοφόρησε το 1958 και προαναγγέλλει το ιδιαίτερο ενδιαφέρον του για την αφηγηματική τεχνική, μέσα όμως από παραδοσιακά ακόμη πλαίσια.

Με το δεύτερο βιβλίο του, το μυθιστόρημα *Ο κήπος των πριγκίπων* (1966), ο Μπακόλας βρίσκει τον ιδιάζοντα προσωπικό και νεωτερικό τρόπο έκφρασης, αλλά και «όρασης», των πραγμάτων που θα χαρακτηρίζει στη συνέχεια, με ενδιαφέρουσες διακυμάνσεις, την πεζογραφία του. Μέσα από έναν ροϊκό, συνειρμικό και συχνά ρυθμικό λόγο, συγγραφέας και αναγνώστης αφήνονται να παρασυρθούν σε μια γοητευτική συσσώρευση ή μεγέθυνση φευγαλέων άλλως στιγμών και λεπτομερειών, που αναβλύζουν από ποικίλους χώρους του εσωτερικού και εξωτερικού κόσμου και κάνουν την αίσθηση, τη μνήμη και το όνειρο, το στιγμιαίο και το διαρκές, το λογικό και το πέρα από το λογικό— και, στο τελευταίο βιβλίο του, το ατομικό και το συλλογικό— να αλληλοσυμπληρώνονται και να ταυτίζονται. Στη διαμόρφωση του προσωπικού αυτού δρόμου βοήθησαν τον Μπακόλα σημαντικά η γνώση του αμερικάνικου μυθιστορήματος (έχει μεταφράσει Φώκνερ*, Φ.Σ. Φιτζέραλντ* και Χ. Τζαίημς*) και η παράδοση της εσωτερικής πεζογραφίας της Θεσσαλονίκης, παράδοση που ο ίδιος συνεχίζει και προωθεί.

Στον *Κήπο των πριγκίπων* το περίγραμμα του μύθου των Ατρειδών, μεταφερμένο από τον συγγραφέα στα χρόνια του μεσοπολέμου, του επιτρέπει να δώσει με δύναμη το κύριο θέμα του μυθιστορήματός του, τη σχέση και τη σύγκρουση αρσενικού και θηλυκού μέσα και έξω από την οικογένεια. Στις προσωπικότερες ιστορίες των *Εμβατηρίων* που ακολουθούν (1972) αποκρυσταλλώνει τα χαρακτηριστικά της γραφής του, ενώ στο πεζογράφημα *Ύπνος θάνατος* (1974), με το οποίο κλείνει ένας κύκλος έργων του σε πρώτο πρόσωπο, η «διερεύνηση» των σχέσεων ονείρου και πραγματικότητας τον οδηγεί προσωρινά σε μια οριακή απομάκρυνση από τα παραδεδομένα στοιχεία της αφήγησης.

Το τελευταίο ως τώρα βιβλίο του Μπακόλα η *Μυθολογία* (1977), δεν είναι μόνο γραμμένο σε τρίτο πρόσωπο, αλλά μαρτυρεί και μια αντικειμενικότερη θέαση του κόσμου. Μεταστοιχειώνει μια παλιά οικογενειακή ιστορία σε «εθνικό» σχεδόν «μύθο»: την ιστορία του χωριατόπουλου που στα τέλη του προηγούμενου αιώνα εγκαθίσταται στη μεγάλη πόλη. Ο λόγος του συγγραφέα διατηρεί και εδώ τα βασικά του γνωρίσματα· η αφήγηση όμως περισσότερων τώρα γεγονότων δίνει στο κείμενο μια χροιά ρεαλισμού. Κάποιοι, τέλος, κοινοί ήρωες που συνδέουν τη *Μυθολογία* με τον *Κήπο των πριγκίπων*, μετασχηματίζουν τα δύο αυτά έργα σε ένα πλατύτερο— και ίσως «εν προόδω»— «μυθιστόρημα» με το ίδιο πάντοτε φόντο, την πόλη της Θεσσαλονίκης.

Π.Σ.ΠΙΣΤΑΣ

Βιογραφικό Λεξικό της Ελληνικής Λογοτεχνίας (Λογοτεχνία), Εκδοτική Αθηνών, τόμ. 6 (1987), σσ. 304-305